

ΕΠΑΙΝΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΤΙΜΩΜΕΝΟ ΚΑΘΗΓΗΤΗ κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγήτρια Κυριακή Φιτζεραλντ-Καρυδογιάννη

Θεοφιλέστατε, Σεβαστοί Πατέρες, κύριε καθηγητά Πέτρε Βασιλειάδη, κύριοι καθηγητές, Αιδεσιμότατοι, αξιότιμοι συνάδελφοι, κυρίες και κύριοι, καλησπέρα σας!

Πρόκειται για μια μοναδική τιμή που μου κάνετε για να προσφέρω αυτό τον Έπαινο απόψε εδώ στη Θεσσαλονίκη προς τιμήν του Ομότιμου καθηγητή, Ευάγγελου Θεοδώρου. Είναι ένα ιδιαίτερο προνόμιο για τον σύζυγό μου και για μένα να βρίσκομαι μαζί με όλους σας απόψε. ... Θα ήθελα ιδιαίτερα να ευχαριστήσω τον καθηγητή Πέτρο Βασιλειάδη και την οργανωτική επιτροπή που με προσκάλεσαν αλλά και που μου δίνουν την ευκαιρία να παραθέσω ορισμένα σχόλια σχετικά με το πρόσωπο, την εργασία και τη μαρτυρία του καθηγητή Θεοδώρου εξ ονόματος αυτής της ιδιαίτερης συγκέντρωσης. . . και πάλι, σας ευχαριστώ.

Θα ξεκινήσω το τιμητικό καθήκον που μου έχετε αποδώσει τώρα:

Αγαπημένε του Θεού και άκρως διακεκριμένε Ομότιμε Καθηγητά κ. Ευάγγελε Θεοδώρου, σας απευθύνω τον χαιρετισμό εκ μέρους των διοργανωτών, των συμμετεχόντων, των θεατών και των ακροατών του διαδικτύου. Επιτρέψτε μου να προσφέρω έναν επιπλέον ζεστό και ιδιαίτερο χαιρετισμό από τη σχολή μου: Το Ελληνικό Κολλέγιο και την Ελληνική Ορθόδοξη Θεολογική Σχολή του Τιμίου Σταυρού, που είναι επίσης χορηγός της εκδήλωσης αυτής, την οποία τιμήσατε με τον ερχομό σας στη Βοστώνη για να λάβετε τον τίτλο του Επίτιμου Διδάκτορα πριν από λίγα χρόνια. Εκ μέρους της Σχολής, σας χαιρετώ με βαθιά εκτίμηση και σεβασμό.

Έχετε επίσης επιπλέον χαιρετισμούς που βασίζονται σε βαθιά ευγνωμοσύνη από το Saint Catherine's Vision (SCV), (Όραμα της Αγίας Αικατερίνης), μια Πανορθόδοξη οργάνωση που απαρτίζεται από γυναίκες θεολόγους, και άλλους λαϊκούς ηγέτες, μια οργάνωση υπο τις ευλογίες της Κανονικής Συνέλευσης των Ορθοδόξων Επισκόπων των ΗΠΑ. Από τον Ιούνιο, μας συμβουλευάτε να γράψουμε μια διεθνή «Κλήση για την αναζωογόνηση του έργου των χειροτονημένων Διακονισσών στην Ορθόδοξη Εκκλησία», η οποία ξεκίνησε τον περασμένο Νοέμβριο στην ιστοσελίδα του Saint Catherine's Vision καθώς και στην αντίστοιχη σελίδα στο facebook. Αυτό το κείμενο απευθύνεται στην Α.Θ.Π. τον Οικουμενικό Πατριάρχη Βαρθολομαίο και στη Γραμματεία της Μεγάλης και Ιεράς Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας. Αυτή η «Κλήση για την αναζωογόνηση του έργου των χειροτονημένων Διακονισσών στην Ορθόδοξη Εκκλησία» είναι αφιερωμένη σε εσάς, αγαπητέ καθηγητά. Σε αυτό το κείμενο, παραθέτουμε τις ένθερμες προσευχές σας, οι οποίες ενώνονται και επαναλαμβάνονται σαν ηχώ με πολλές άλλες σε όλο τον κόσμο, οι οποίες, όπως έχετε δηλώσει, ειλικρινά "επιθυμούν να βιώσουν τη μαρτυρία και τη διακονία της ιεροσύνης των

διακονισσών". 1

Όλοι μαζί, οφείλουμε ευχαριστίες στο Θεό για εσάς και Τον δοξάζουμε για τις υπηρεσίες που έχετε προσφέρει για πολλά, πολλά χρόνια.

Ο σκοπός της συγκέντρωσής μας αυτές τις μέρες, όπως το αντιλαμβάνομαι εγώ, είναι για να καλλιεργήσουμε βαθύτερα και να μαρτυρήσουμε την Ορθόδοξη θεολογική κατανόηση της διακονίας των γυναικών, ιδίως όσον αφορά την χειροτονία των γυναικών. Στο επίκεντρο αυτού του συνεδρίου χρειάζεται να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στα διάφορα ζητήματα που σχετίζονται με το έργο των γυναικών που χειροτονήθηκαν για να υπηρετήσουν το διακόνημα. ..και νομίζω για τους περισσότερους από εμάς που παρακολουθούν ... να υποστηρίξουμε την επανασύστασή του!

Ως προς το ανθρώπινο σκέλος, όλοι εδώ δεν θα είχαμε συναντηθεί μαζί αυτές τις μέρες, αν δεν ήταν για σας! ... και εξαιτίας της Πρόνοιας και της Χάρης του Θεού Οι περισσότεροι από εμάς εδώ είναι μελετητές, ακαδημαϊκοί και εκπαιδευτικοί στην υπηρεσία της ορθόδοξης θεολογίας. Συγκεντρωθήκαμε για να συμμετέχουμε σε αυτή την προσπάθεια με την παρουσία της αγάπης του Θεού και όλων των αγίων, με έναν τρόπο που τιμά εσάς ως άτομο, τιμά το έργο σας και τη μαρτυρία σας.

Μέσα από πολλές δραστηριότητες σας τόσο στο εσωτερικό όσο και έξω από την Ελλάδα, αγαπημένε καθηγητά, είστε ένας πολύτιμος μέντορας και πατέρας στην ιερά διδασκαλία των θεολογικών σπουδών σε πολλούς, κληρικούς όσο και λαϊκούς, σε άτομα, που υπηρετούν τώρα ως επίσκοποι, ιερείς, μοναχοί, καθηγητές, ακαδημαϊκοί, εκπαιδευτικοί και σε άλλες θέσεις. Ως μέρος των ακαδημαϊκών σας αρμοδιοτήτων, συχνά κληθήκατε να εκπροσωπήσετε την Εκκλησία της Ελλάδος σε διεθνείς θεολογικές συναντήσεις, διαβουλεύσεις και συνέδρια. Εσείς κι εγώ γνωριστήκαμε για πρώτη φορά στα μέσα της δεκαετίας του 1980, ενώ υπηρετούσαμε ως διορισμένοι αντιπρόσωποι στις συνεδριάσεις της επιτροπής Πίστης και Τάξης για το Παγκόσμιο Συμβούλιο των Εκκλησιών. Από την πρώτη μας κιάλας συνάντηση, με εξέπληξε η εξοικείωσή σας με τη μικρή συνεισφορά μου σχετικά με το θέμα των διακονισσών που δημοσιεύθηκε στον τόμο του π. Θωμά Ηορκο του 1983 με τίτλο *Γυναίκες και Ιερωσύνη*. Πιστεύω ότι η συμβολή του κεφαλαίου μου ίσως να είναι η πρώτη δημόσια Ορθόδοξη προσπάθεια που είχε την πρόθεση να κάνει το έργο σας ακόμα πιο γνωστό στον αγγλόφωνο κόσμο.

Καθώς τα χρόνια περνούσαν, με ενθαρρύνετε, μια ελληνίδα χριστιανή ορθόδοξη ελληνικής καταγωγής που ζούσε εκτός Ελλάδας. Σε ένα σημείο, με ενθαρρύνετε να συνεχίσω με την έρευνα αυτή, λέγοντάς μου σε μελαγχολικό τόνο ότι οι Έλληνες Ορθόδοξοι θεολόγοι στην Ελλάδα ήταν κάτω από ένα καθεστώς «εμπάργκο» και τους είχε απαγορευθεί να αναφέρονται δημόσια εγγράφως σχετικά με το θέμα. Δεν είπατε περισσότερα, παρά τις ερωτήσεις μου. Αντ' αυτού, με ενθαρρύνετε να μην υποχωρήσω στη μελέτη και τη διάδοση πληροφοριών σχετικά με αυτό το σημαντικό θησαυρό της Εκκλησίας. Είμαι βέβαιος ότι έχετε ενθαρρύνει επίσης πολλά άλλα άτομα σαν κι εμένα. Το

αποτέλεσμα δεν είναι μόνο αυτή η συνάντηση, αλλά η εκπαίδευση και η πνευματική αφύπνιση πολλών πιστών Ορθοδόξων Χριστιανών ως προς τη σημασία του εν λόγω αξιώματος. Με τη χάρη του Θεού, κατά τα τελευταία δύο χρόνια υπάρχει μια αναζωπύρωση του ενδιαφέροντος και η επιθυμία για την ανασύσταση του θεσμού των διακονισσών, παρά κάποιες ηχηρές και ανενημέρωτες αντιθέσεις. Ομάδες πιστών του ορθόδοξου κλήρου, λαϊκοί άνδρες και γυναίκες έχουν αρχίσει να μελετούν το θέμα αυτό ευλαβικά, μέσα από ιδιωτικές συγκεντρώσεις, ημι-ιδιωτικές και ακόμη και με τη διοργάνωση συνεδρίων σε όλο τον κόσμο για το θέμα αυτό. Ασχολούνται προσεκτικά με πολλά από τα επιστημονικά ευρήματα σας που μαρτυρούν την συνείδηση και την πρακτική της Εκκλησίας.

Είσασταν προσηλωμένος στο διακύβευμα, το οποίο δεν είναι άλλο παρά ο ίδιος ο Χριστός, και δεν επιτρέψατε να εμποδίσει τη μαρτυρία σας ο θόρυβος των επικριτών σας ακόμη και όταν ήταν τα χρόνια, που οι θεολόγοι αποθαρρύνονταν να παρουσιάσουν αυτό το θέμα δημόσια. Υπηρετήσατε πιστά όλη την ενήλικη ζωή σας ως υπηρέτης του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού. Σήμερα, ως ένας αφοσιωμένος άνθρωπος της προσευχής, είστε επίσης ένας σύμβουλος, καθοδηγητής και οδηγός για τους νεότερους συναδέλφους, ένας αξιοσεβαστος και ταυτόχρονα απλός συνεργάτης στη θεολογία, ένας αληθινός φίλος, αγαπητός παππούς, ικανοποιημένος προπάππους, συγκινημένος πατέρας και αφοσιωμένος σύζυγος στην αξέχαστη και πολύτιμη σύζυγό σας, αξιομνημόνευτη Χαρίκλεια, την οποία παντρευτήκατε στις 27 Ιανουαρίου του 1946 ... εξήντα εννέα χρόνια πριν!

Η Χαρίκλεια, επίσης μια αφοσιωμένη και ικανή θεολόγος, υπηρέτησε και έδωσε τη μαρτυρία της για τον τον Κύριο δίπλα στο πλευρό σας για πολλές ευλογημένες δεκαετίες, ως σύζυγός σας, πιστός φίλος σας, μητέρα των παιδιών σας και συνάδελφός σας. Μέσω της αγαπητικής χάρις του Κυρίου μας, είναι παρούσα μαζί μας σήμερα. Ενώ αυτή ζει μακάρια στους ουρανούς, σήμερα στη θέα του αγαπημένου της Ευάγγελου, αγαλλιάζεται.

Ίσως περισσότερο από όλα, χαίρεται για την επιμονή σας όλα αυτά τα χρόνια, διατηρώντας την ηρεμία σας, την ακεραιότητα και την ταπεινοφροσύνη προς τον Κύριο, υποστηρίζοντας την ανάγκη για την ανασύσταση του εν λόγω θεσμού. Επιμείνατε μέσα από αμέτρητα εμπόδια, πολλά από αυτά εμφανώς μεγάλα, άλλα πάλι μικρότερα. Μέχρι αυτή τη στιγμή, είναι μια μάρτυρας του αγώνα σας στην «καλή μάχη» και με την αγάπη του ελεήμονος Κυρίου, ποτέ δεν σας αφήνει από δίπλα σας.

Όσοι από εμάς τη γνωρίζαμε, έστω και λίγο, ξέραμε ότι ήταν πάντα εκεί δίπλα σαςακόμα κι όταν θα έπρεπε σωματικά να χωρίσετε προσωρινά. Την περασμένη εβδομάδα, μοιραστήκατε μαζί μου στο τηλέφωνο πως το 1952 και το 1953, ενώ ήσασταν σπουδές στη Γερμανία, ερευνώντας το θέμα σχετικά με την χειροτονία των διακονισσών που οδήγησε στην πλέον διάσημη διδακτορική διατριβή σας (*Η «χειροτονία» ή «χειροθεσία» των διακονισσών* (Αθήνα, 1954), έμεινε πίσω στην Αθήνα.. Παρέμεινε πίσω, προκειμένου να αναθρέψει τους δύο

αγαπημένους γιους σας ... Τι μεγάλη θυσία για όλους εσάς! Κατά τη διάρκεια αυτών των ετών, με τη συγκεκριμένη τεχνολογία και οικονομία, δεν είχατε άλλους τρόπους επικοινωνίας, παρά τις επιστολές. Δεν υπήρχαν emails, ούτε sms, ούτε καν συσκευές φαξ ... αλλά απλά γράμματα χαραγμένα με μελάνι σε χαρτί. Οι επιστολές της αγάπης γράφτηκαν ίσως κατά τη διάρκεια μερικών από τις πιο ήσυχες στιγμές της ημέρας. Την ώρα που μιλούσαμε αισθανόμουν ότι χαμογελούσατε όσο το μοιραζόμασταν αυτό. Στην πραγματικότητα, ήταν μεγάλη τιμή για μένα και για όλους εμάς εδώ ... μας αφήσατε να μοιραστούμε ένα μυστικό δυο εραστών ... και ως αποτέλεσμα αυτής της ζωντανής, και αυξανόμενης αγάπης μεταξύ της Χαρίκλειας και της δική σας, έχετε τώρα τέσσερα μεγάλα εμπορευματοκιβώτια επιστολών αγάπης. Αυτές είναι οι επιστολές μεταξύ των δυο σας που ανταλλάξατε κατά τη διάρκεια αυτών των πολλών μηνών που ζούσατε χωριστά. Στη φαντασία μου, ίσως όπως ακριβώς κάνατε εξήντα χρόνια πριν, σας βλέπω να κάθεστε για μια ακόμη φορά κατά τη διάρκεια των πιο ήσυχων στιγμών της ημέρας απολαμβάνοντας την ισχυρή γλυκύτητα που απελευθερώνεται από αυτά τα γράμματα, και να διαβάσετε μερικά από αυτά. Φέρνουν μαζί τους μια αγάπη που έχει ταξιδέψει μέσα από την πορεία του χρόνου --- αλώβητη. Αυτό είναι ένα δώρο της αγάπης που βρίσκεται στην προσφορά. Τι παρήγορο Θεέ μου!

Η αγάπη που ανταλλάξατε και επιδείξατε ανάμεσά σας, είναι μια μαρτυρία για τον τρις-άγιο Θεό της αγάπης τον οποίο και οι δύο έχετε υπηρετήσει. Κάποια στιγμή, η ωρίμανση της αγάπης μας παρακινεί να αναλάβουμε ρίσκα, να κάνουμε θυσίες. Επανειλημμένα, και οι δύο δείξατε προθυμία να αναλάβετε κινδύνους θυσίας και να φτάσετε έξω από τις καθορισμένες παραμέτρους των θνητών, επιδιώκοντας να "ακούτε το λόγο του Θεού και να τον εφαρμόζετε (Λουκάς 8:21)." Κατά τη διάρκεια των προηγούμενων ετών του έγγαμου βίου σας, πριν και μετά τις σπουδές σας στο εξωτερικό, και οι δύο παίξατε καθοριστικό ρόλο, μαζί με τη βοήθεια του Αρχιμανδρίτη, μετέπειτα μητροπολίτη Βαρνάβα, να ξεκινήσει μια Σχολή για "λαϊκές" διακόνισσες που χρηματοδοτήθηκε από την Εκκλησία της Ελλάδος στην Αθήνα, όπου και οι δύο την υπηρετήσατε ως σχολή. Αυτό έθεσε το πεδίο για τη δημιουργία ενός κολεγίου μεταπτυχιακού επιπέδου. Παρά το γεγονός ότι το πρόγραμμα αυτό απορροφήθηκε πλήρως από τη Σχολή Κοινωνικής Εργασίας από το 1990, αυτή η τολμηρή και ευγενής προσπάθεια προσέφερε μια μαρτυρία που τιμούμε σήμερα ... μας εμπνέει ακόμα και σήμερα να συνεχίσουμε να κινούμαστε προς τα εμπρός, διατηρώντας ως θησαυρό τη μνήμη της και εμπιστευόμενοι τον φιλεύσπλαχνο τριαδικό Θεό.

Κατά τη διάρκεια της ίδιας τηλεφωνικής συνομιλίας προσφέρατε επίσης δείγματα της θέλησής σας να πάρετε ρίσκα. Αποκαλύψατε τον υπέροχο τρόπο με τον οποίο ενδιαφερθήκατε για τις διακόνισσες. Γίνατε φίλος με μια ομάδα ξένων στην Αθήνα που ήταν Γερμανίδες προτεστάντισσες διακόνισσες. Αντί να τις παραμερίσετε, πήρατε το ρίσκο να ανοίξετε τον εαυτό σας για να τις γνωρίσετε λίγο καλύτερα. Κάνοντας το αυτό, εμπνευστήκατε από αυτές ως

μοναδικά πλάσματα καθώς και από το λειτούργημά τους. Σας έδωσαν βιβλιογραφία που περιέγραφε την τάξη και τη δουλειά τους. Αφού μελετήσατε την προτεσταντική βιβλιογραφία, ξεκινήσατε να εξερευνάτε και τις Ορθόδοξες πηγές, για να εξετάσετε καλύτερα τη μαρτυρία της Ορθόδοξης Χριστιανικής παράδοσης σχετικά με τις διακόνισσες.

Σε ένα μεγάλο μέρος αυτής της απρόσμενης συνάντησης, όχι πολύ μετά τη γνωριμία τους, δημοσιεύσατε τα πρώτα σας άρθρα για τις προτεσταντικές αδελφότητες των διακονισσών καθώς και τις φιλάνθρωπες διακονικές δραστηριότητες της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας στο περιοδικό Αναγέννησις το 1945-6. Ας πάρει τώρα ένα λεπτό το ακροατήριο κι ας σημειώσει πως έχουν περάσει εβδομήντα χρόνια από τότε που πρωτοδημοσιεύσατε πάνω στο ζήτημα των διακονισσών....

Ακόμη κι από εκείνα, τα πρωιμότερα χρόνια του ακαδημαϊκού σας λειτουργήματος, είχατε την έμπνευση να 'καλλιιεργήσετε την ιδέα της ανασύστασης του θεσμού των γυναικών διακονισσών στην Ορθόδοξη Εκκλησία'. Αυτό οδήγησε στη δημοσίευση του πρώτου σας βιβλίου σχετικά με τις διακόνισσες το 1949 με τίτλο *Ηρωίδες της Αγάπης. Διακόνισσες μέσα στους Αιώνες*.

Τα νεώτερα μέλη του ακροατηρίου μας σήμερα ίσως δεν μπορούν να εκτιμήσουν πως αυτά τα πρώιμα μεταπολεμικά χρόνια κατά τα οποία κάνατε την έρευνά σας σχετικά με τις διακόνισσες, ήταν και μια εποχή πολύ δύσκολη για την Ελλάδα αλλά και για όλον τον κόσμο. Ο Δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος μόλις είχε τελειώσει αλλά αυτό το τέλος σηματοδοτούσε την αρχή μιας εμφύλιας σύγκρουσης που συνεχίστηκε για χρόνια. Αυτή ήταν μια άλλη όψη της καταπίεσης, μια όψη που ήθελε να τσακίσει τους Έλληνες αλλά και τις Βαλκανικές χώρες.

Καθώς ανταποκρινόσασταν στις ανάγκες της οικογένειας και της κοινότητάς σας, δεν απομακρυνθήκατε παρόλα αυτά από την εξερεύνηση του πλούτου της Ορθόδοξης Εκκλησίας σχετικά με αυτήν τη, σε γενικές γραμμές, υποτιμημένη έκφραση της διακονίας. 'Όταν σας ρώτησα την περασμένη βδομάδα πως μπορέσατε να το κάνετε αυτό στα τόσο ταραγμένα εκείνα χρόνια, απαντήσατε με έναν απλό και ανεπιτήδευτο τρόπο 'Φυσικά και έπρεπε να συνεχίσουμε να δουλεύουμε ενώ πεινούσαμε'. Παρόλα αυτά, μοιρασθήκατε ίσως χωρίς να το γνωρίζετε με το αναγνωστικό σας κοινό κάποια από τα βάθη της συνεχιζόμενης αφοσίωσής σας στο θέμα αυτό στον Πρόλογο που γράψατε για το πρώτο μου βιβλίο. *Οι διακόνισσες στην Ορθόδοξη Εκκλησία. Η κλίση τους στην Αγιωσύνη και τη Λειτουργία*. Στο βιβλίο μου αφήσατε να διαφανεί πως ήταν το γεγονός πως είχατε γράψει το πρώτο σας βιβλίο που δημοσιεύτηκε το 1949 από την Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδος αυτό που έδωσε το έναυσμα για το έργο σας ως μελετητής και παιδαγωγός καθώς και το να γίνετε επίσης ένας υπερασπιστής της διακονίας αυτής, κάτι που προφανώς δεν περιμένατε πως θα συμβεί. Αναφερθήκατε στο πρώτο σας βιβλίο ως αυτό που σηματοδότησε ' την συνειδητοποίηση του πρώτου βήματος στην προσπάθεια να

αναπτυχθεί το λειτούργημα των διακονισσών στην Ορθόδοξη Εκκλησία της Ελλάδος. Συνεχίζετε λέγοντας 'ήμουν ο πρώτος από τους συναδέλφους μου που το υποστήριξε αυτό'. Επίσης αναφέρεστε σε άλλες όψεις του θέματος, ενώ παράλληλα δείχνετε παραδείγματα συγχρόνων σας, όπως ο καθηγητής Βασίλης Βέλλας από τη Θεολογική Σχολή Αθηνών, που επίσης υπηρέτησε ως Γενικός Διευθυντής της Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος. Ο καθηγητής Βέλλας υποστήριξε ανοιχτά τη μαρτυρία που εσείς φέρατε στο προσκήνιο καθώς και τα συμπεράσματά σας, ως προς την ανασύσταση αυτού του θεσμού της διακονίας.

Αγαπητέ Καθηγητά και Πατέρα, οι προσπάθειές σας άντεξαν στις προκλήσεις των καιρών. Η δουλειά σας και εσείς προσωπικά αντέξατε σε πολλές, πάρα πολλές δοκιμασίες. Παρόλα αυτά, σε όλες αυτές τις δεκαετίες, οι προσπάθειές σας ενέπνευσαν άλλους να σας ακολουθήσουν. Αυτή η επιτυχία δεν ήρθε γρήγορα, ούτε οι διαφωνούντες σιώπησαν τελείως, ακόμη, ήταν η Πρόνοια του Θεού που λειτούργησε τόσο πολύ μέσα από τις προσπάθειές σας που προώθησαν τις ομόφωνες συστάσεις που ακολούθησαν τη Δήλωση που προέκυψε από το ιστορικό 'Διο-Ορθόδοξο Συμπόσιο για τη θέση της Γυναίκας στην Ορθόδοξη Εκκλησία και το Ζήτημα της Χειροτονίας των Γυναικών' που έγινε από τις 30 Οκτωβρίου ως τις 7 Νοεμβρίου του 1988 στη Ρόδο.

Εμπνευσμένη από το Άγιο Πνεύμα και διαποτισμένη πάρα πολύ από την αλήθεια της έρευνάς σας, η Δήλωση της Ρόδου αναφέρει σωστά 'Η ανασύσταση του αρχαίου αυτού θεσμού... θα αποτελέσει μια θετική απάντηση σε πολλές από τις ανάγκες και απαιτήσεις του σύγχρονου κόσμου. Αυτό θα είναι περισσότερο αληθές, αν η διακονία γενικά (ανδρών και γυναικών) ανασυσταθεί σε όλα τα αρχικά της μέρη, τις πολλαπλές υπηρεσίες (διακονία) με προέκταση και στην κοινωνική σφαίρα, σύμφωνα με το πνεύμα της αρχαίας παράδοσης και σε απόκριση στις αυξανόμενες ειδικές ανάγκες της εποχής μας. Δεν πρέπει να περιοριστεί αυστηρά σε έναν καθαρά λειτουργικό ρόλο ή να θεωρηθεί έναν απλό βήμα στο δρόμο για υψηλότερες θέσεις στην ιεραρχία του κλήρου'.

Θυμόμαστε με μεγάλη ευσέβεια το ότι εκείνο το γεγονός είχε πραγματοποιηθεί από τον Παναγιώτατο Οικουμενικό Πατριάρχη Δημήτριο, ευλογημένη να είναι η μνήμη του, και το Συμπόσιο έφερε κοντά ιεράρχες και θεολόγους από τις Αυτοκέφαλες Εκκλησίες. Είχατε προσκληθεί ως θεολογικός σύμβουλος και ήσασταν ένας από τους κύριους εισηγητές.

Από τότε, με διάφορους τρόπους, ο δρόμος ήταν συνεχώς ανηφορικός, μαρτυρώντας τα βάθη και τα πλάτη της Παράδοσης σχετικά με τη φύση και τις όψεις του λειτουργήματος αυτού. Τα χρόνια που ακολούθησαν την Πτώση του Σιδηρού Παραπετάσματος έφεραν επίσης τις δικές τους προκλήσεις και ευκαιρίες. Είναι φανερό πως πολλοί Ορθόδοξοι δεν είναι σωστά ή και καθόλου ενημερωμένοι για την έκφραση αυτή της διακονίας. Κάποιοι έχουν επηρεαστεί από όσους θέλουν να εμπνεύσουν φόβο, λέγοντας πως οι Ορθόδοξοι άνδρες και γυναίκες που υποστηρίζουν τη χειροτονία διακονισσών είναι παρόμοιοι με τους μετα-Χριστιανούς φιλελεύθερους Δυτικούς. Όπως οι εξαρτημένοι από τα

ναρκωτικά της επιλογής τους, μέσα από την αυτο επιβεβαίωσή τους διοχετεύουν φόβους στους ανοιχτόμυαλους πιστούς πως οι γυναίκες θα επιδιώξουν να γίνουν πρεσβυτέρες και Επίσκοποι αν ανασυσταθεί ο θεσμός στις μέρες μας.

Η έρευνά σας, καθώς και πολλές άλλες τώρα που ήρθαν μετά τη δική σας και εμπνεύστηκαν από αυτήν, αποδεικνύει πως η Εκκλησία αναζωογονημένη από το Άγιο Πνεύμα που πάντα δείχνει στον Χριστό, έχει τη δική της ζωντανή, βιωμένη μνήμη, μια σημαντική διάσταση του Χριστιανικού Φρονήματος. Εμπριέχεται στη λειτουργική μαρτυρία και στις γραφές της Εκκλησίας, *lex orandi est lex credendi*. Και αυτό εμπριέχεται επίσης στη ζωντανή μαρτυρία των αγιογραφικών, πατερικών, κανονικών και ιστορικών πηγών, πηγών τις οποίες η έρευνά σας βοήθησε να έρθουν στο φως και να προσφερθούν στην Εκκλησία, 'για τη ζωή του κόσμου'.

Η έρευνά σας κατέδειξε πως η λειτουργία των διακονισσών δεν είναι κάτι το νέο. Έχουμε αρκετή μαρτυρία μέσα στους αιώνες πως οι γυναίκες γίνονταν δεκτές στη διακονία. Περιμένουμε με μεγάλη χαρά τις παρουσιάσεις που θα έρθουν τις επόμενες μέρες στο συνέδριο αυτό και θα φωτίσουν περισσότερο το θέμα.

Καθηγητά, αυτό είναι ένα θέμα που δεν έχει παρέλθει, και δεν θα παρέλθει. Πιστεύω πως ο Φιλεύσπλαχνος Κύριος σας έχει ευλογήσει να δείτε την επιθυμία σας για την ανασύσταση του θεσμού των διακονισσών να αρχίζει να αγγίζει αυτήν την ευλογημένη 'κριτική μάζα' μέσα στη ζωή της Εκκλησίας. Με τη Χάρη του Θεού, οι προσευχές σας, το επιστημονικό σας έργο, η έρευνα και η υποστήριξή σας έχουν βοηθήσει την Εκκλησία να φτάσει στο σημείο αυτό. Αυτό υπογραμμίζει τη γυναικεία πλευρά του νομίσματος σχετικά με την ανάγκη για την ανασύσταση όλης της διακονίας, ανδρικής και γυναικείας.

Όλοι ανυπομονούμε για τις εισηγήσεις του συνεδρίου, πολλές από τις οποίες θα καλλιεργήσουν το θησαυρό που μας έχετε δώσει.

Είμαι σίγουρη πως μιλώ εκ μέρους πολλών άλλων καθώς θα κλείσω εκφράζοντας την ευγνωμοσύνη μου από βάθους καρδιάς στον Τρισάγιο, φιλόανθρωπο Θεό για εσάς, και σε εσάς για την αναμφισβήτητη, θαρραλέα στάση σας να 'ακούσετε το λόγο του Θεού και να τον πραγματοποιήσετε'. Έχετε φέρει, με θάρρος και πολύ πίστη, μαρτυρίες για τις Γραφές, τους Πατέρες, τα αρχαία λειτουργικά κείμενα, τους κανόνες και τις σημαντικές πηγές στη ζωή της Εκκλησίας σχετικά με το έργο των γυναικών που έχουν 'πληρωθεί' με τη χάρη της διακονίας. Μαζί με αυτές και εκείνες που όλες μαρτυρούν με τον τρόπο τους την ίδια βεβαιότητα με τον Πατέρα μας ανάμεσα στους Αγίους, τον Ιωάννη το Χρυσόστομο, που ήταν προφανώς πολύ εξοικειωμένος με το κείμενο του τρίτου αιώνα, τη Συριακή Διδασκαλία, η οποία βεβαιώνει πως ' το λειτούργημα μιας διακόνισσας είναι ιδιαίτερα σημαντικό και απαραίτητο' ενώ δηλώνει ο ίδιος πως ' αυτή η τάξη είναι επίσης απαραίτητη στο μέγιστο βαθμό, χρήσιμη και κατάλληλη για την Εκκλησία'.

Ευχαριστώ, Πολυαγαπημένε Καθηγητά, Άξιος!